

Veri, vzgoji in pouku!

SLOVENSKI UČITELJ

Glasilo slovenskih
kršč. učiteljskih in
katehetskih društev

Letnik XI. □□ Štev. 4.

Vsebina:

Strahovanje učencev. (Spisal — ik.)	73
Spomini z dunajskega tečaja za slaboumne. (Učiteljica Anica Lebar. — Dalje.)	75
O uporabi motivov pri katehezi. (Katehet p. Regalat Čebulj O. S. F. — Konec.)	77
Kako naj bi se uravnal pouk nemščine, da bi ustrezal praktičnim potrebam ljudstva?	79
Dekret sv. očeta Pija X. z ozirom na pogostno sv. obhajilo mladine. (Sestavil A. Č.)	82
Katehetski vestnik:	
Katehetsko gibanje	88
Katehetske beležke	89
Učiteljski vestnik	90
Vzgojni utrinki	91
Raznosterosti	93
Slovstvo in glasba	96

Slovenski Učitelj

Glasilo slovenskih krščanskih učiteljskih

... in katehetskih društev. ...

Last „Slomškove zveze“ in „Društva slovenskih katehetov“.

Letnik XI.

V Ljubljani, 15. aprila 1910.

Štev. 4.

Strahovanje učencev.

(Spisal —ik.)

Čestokrat čujemo pritožbe o posurovelosti današnje mladine ter da število npravno zanemarjenih otrok v nekaterih krajih zelo narašča.

Da so v tem oziru tudi na Kranjskem kaj žalostne razmere, je dokazalo leta 1905. poizvedovanje o številu npravno zanemarljene mladine in o vzrokih te zanemarljenosti. Iz poročil sodišč, župnijskih uradov in šolskih vodstev se je dognalo, da povzročujejo posurovelost mladine: 1.) Roditelji otrok, ki so vdani opojnim pijačam. Taki otroci navadno podedujejo iste napake. 2.) Razmere, v katerih živi otrok do 14. leta, ki ga dovedejo končno do pregrehe. Pri vzgoji otroka za red, snago in dostojnost vpliva največ rodbina. Ta da otroku dober zgled in mu podeli zaslonbo. Ako pa živi mož v neslogi z ženo, ako sta oba vdana alkoholu, ako se morda pojavi med njima celo zakonolomstvo, potem o dobrem zgledu ni govora. Resna nevarnost posurovelosti preti mladini tudi, ako sta starša ves dan radi dela odsotna ter so otroci prepuščeni samim sebi in se potepajo. Pičle ure, ki jih preživijo otroci s svojimi roditelji, ne morejo izbrisati drugih slabih vplivov.

Najlažje pa propadejo otroci, ki nimajo lastne rodbine: sirote in zapuščeni nezakonski otroci. Zelo slabo vpliva tudi na otroke, ako dobivajo denar, ko štejejo komaj 14 let, ko se še ni dovolj utrdil njihov značaj. Denar jih dovede do nasladnosti, ki se še ne strinjajo z njihovo starostjo.

Na podlagi teh preiskav se toplo priporoča, da se naj oddajo vsi zanemarljeni otroci v posebno vzgojevališče, n. pr. v salezijanski zavod na Rakovniku pri Ljubljani. Npravno zanemarljenemu otroku se mora preskrbeti drugo zavetišče, kar pa nalaga v sedanjih razmerah velika bremena. V prisilni delavnici ljubljanski je nemožna

enotna in dobra vzgoja te mešane, po starosti, jeziku, temperamentu in predživiljenju tako različne mlade množice. Zato nič ne koristi, ako se deček izroči v ta zavod.

Poročevalci soglašajo v tem: Klic po okrepitvi moralnega čuta, po verski vzgoji, po nadzorstvu šoli podvržene mladine, se čuje od vseh strani. Pomagati pa se mora tudi ljudski šoli, ki ima glede vzgoje zanemarjene mladine na razpolago nezadostna sredstva. Manj vredni, duševno in telesno zaostali in zanemarjeni otroci, ne smejo obiskovati šol z drugimi učenci, da ne škodujejo njihovim nravnosti. Glede na disciplinarna sredstva pa se zahteva tudi telesna kazen, ako ne pomagajo druga sredstva.

Jasno je, da od zanemarjenih roditeljev ni pričakovati dobrih otrok. Toda tudi slab zgled pokvarjenih tovarišev povzroči mnogo zla. Ena garjeva ovca lahko okuži vso čredo in en nravno zanemaren otrok lahko izpridi vse svoje tovariše. Posurovelost je nalezljiva, zato je tudi nevarna. Ker pa se naše občine večinoma branijo stroškov za separatno vzgojevanje nravno zanemarenih otrok, obiskujejo ti otroci še vedno naše šole skupno z drugimi učenci.

Umevno je, da nravno zanemarjeni otroci škodujejo vzgoji in disciplini. Šola brez discipline je pa malin brez vode. Kakor se v malinu brez vode ne more mleti, tako se tudi v šoli, kjer ni discipline ne more poučevati. Divjost se mora ukrotiti in redna pazljivost pridobiti. »Ako se njiva dobro ne osnaži škodljivega plevela, uniči se setev,« trdil je že Komenski. Ukrotiti pa divjost, osnažiti njivo škodljivega plevela, je dandanes v nekaterih šolah z dovoljenimi sredstvi vedno bolj težavno, da skoro nemogoče.

Brez dvoma bi torej bilo za izjemne slučaje bolje, ako bi bila tudi pri nas dovoljena kot skrajno sredstvo — telesna kazen učencev, kakor n. pr. v Nemčiji.

Ker je po § 82. dokončnega šolskega in učnega reda pri nas kaznovanje na telesu nedopustna kazen, mora vsak učitelj skrbno paziti, da ne uporabi te prepovedane kazni, dasi včasih tudi leskovka nehote zapoje, zlasti če je učitelj razburjen. Vzgojno pravilo sicer veli: »Nikar ne kaznuj, če si razburjen!« Toda kolikokrat se človek prenagli! Prav bi bilo, da bi zlasti učitelji sangviničnega temperamenta odlašali in preložili kazen na poznejši čas in da bi rekli otroku, ki zasluži strožjo kazen: Ti se oglasiš jutri za kazen. S tem bi se najlažje obvaroval, da ne bi rabil v prvi vrsti prepovedanih kazni. Dostikrat se celo pripeti, da pride oče ali mati v šolo ter prosi učitelja: »Le strogo kaznujte našega, tako je poreden; le natepite ga!« Ako pa uporabi učitelj to dovoljenje, ima pa morda pozneje sitnosti pri sodišču in tudi pri šolskih oblastih.

Neprijetno je za vsakega učitelja, ako ga šolska oblast disciplinira; še bolj pa se škoduje učiteljskemu ugledu in šoli, ako je obsojen

pri sodišču. Razen tega povzroča učitelju obsodba pri sodišču izdatno gmotno škodo. Ako se pa izjavi sodišče, da je učitelj nezmožen za poučevanje in vzgojevanje, bi bilo to zanj naravnost pogubonosno.

Učitelju je torej skrbno paziti, da se izogne takim obravnavam. Ako mu pa preti zagovor pred sodiščem radi telesnega kaznovanja v šoli, naj skuša doseči oprostitev s tem, da se dobro pouči o kazenskem zakoniku. Neredko obsodijo namreč pri okrajni sodnji učitelja po § 420. kazenskega zakonika, ne ozirajo se pa na § 413., po katerem je učiteljem strahovanje učencev do gotove meje dovoljeno. Ko učitelj opozori sodišče na to dovoljenje, skušati mora dokazati, da ni povzročil s telesnim strahovanjem pri učencu lahke telesne poškodbe, oziroma da občutki po telesnem strahovanju niso bili boleznivi, temveč da so sledovi le znak hudega ravnanja, pri katerem ni trpel učenec na telesu škode. Ako pa kljub temu obsodi okrajno sodišče učitelja le po § 420. kaz. zak., vložiti mora pač priziv zoper to sodbo.

(Dalje.)

Spomini z dunajskega tečaja za pouk slaboumnih.

(Učiteljica Anica Lebar. — Dalje.)

Nastopne vrstice naj seznanijo slovensko učiteljstvo z bistvom slaboumnja, s potrebo in namenom šol za slaboumne in z metodo na imenovanih šolah.

Tvarino podam v isti porazdelbi, kakor smo jo prejeli vsak dan.

Dunaj XVIII, Anastasius Grüngasse 10, 2. junija.

Zbralo se je nas 30 udeležencev tečaja v telovadnici dekliške osemrazrednice, kateri je priklopljena šestrazredna pomožna šola za duševno zaostale. Z bratskimi pozdravi smo se sešli, četudi smo si bili dotlej tuji. Zavedali smo se, da nas ni zanesel semkaj slučaj, temveč da nas je združilo zanimanje za pomožne šole in želja, pomagati najrevnejšim izmed revnih. Pozdravil nas je prvomestnik društva za varstvo slaboumnih in epileptičnih na Dunaju: dr. Albin baron Spinette. V kratkem govoru je z navdušenjem odobral idejo, ki so se zanj že dolgo ogrevali najveljavnejši pedagogi in ki se je zdaj uresničila.

Deželni šolski nadzornik dvorni svetnik Rieger v daljšem govoru poudarja važnost pouka slaboumnih, priznava pa tudi kako težavne, obenem pa plodonosne dolžnosti prevzamejo oni, ki se posvete temu pouku. Kot dežel. nadzornik poverja vodstvo otvorjenega tečaja cesarskemu svetniku in okrajnemu šolskemu nadzorniku

Al. Fellnerju. Skromni mož je nerad prevzel to odliko in se je branil, dasi vsakdo dunajskih učiteljev vé, da v to svrho ni sposobnejšega moža na Dunaju, kot je nadzornik Fellner.

Ravnatelj pomožne šole, član mestnega šolskega sveta Schiner izraža veselje, da si je ministrstvo izbralo ravno njegov zavod, obenem pa izraža tudi bojazen, da morda udeleženci ne bodo zadovoljni z uspehi, ki se jim bodo zdeli morda preneznatni. Obljublja, da bo skušal on in njegovo učiteljstvo storiti vse, da bo tečaj plodonosen. Predstavijo se učitelji in učiteljice pomožne šole.

Vodja kurza, Fellner, razglasi spored predavanj, ekskurzij in praktičnih vaj ter odslovi tečajnike s prošnjo, naj se drugi dan točno ob 8. uri zbero v telovadnici.

Dunaj XVIII, Anastasius Grüngasse 10, 3. junija.

Najprej je bilo predavanje učitelja Lorenza o učilih pri pouku duševno zaostalih. Zbrali smo se v sobi za učila, da smo si lahko obenem ogledali učila, ki jih je izgotovil izvečine učiteljski zbor pomožne šole. Vsa ta učila kažejo, kako primitiven mora biti pouk slaboumnih, da se jim ponazore pojmi, kakršne prineso normalni otroci že z doma, a jih tem otrokom le s težavo vtepe v glavo učitelj.

Od 9. do 10. ure je bilo na sporedu poznavanje učencev in učenk najnižjih dveh razredov. To nalogo prevzame šolski zdravnik dr. Lazar in razrednik dotičnega razreda.

Vso našo pozornost sta obrnila nase najmanjša in najslabotnejša gojenca, en učenec in ena učenka prvega razreda. Bila sta to dva mongoloida. Mongoloidi so revčki, ki so zelo zaostali v rasti. Imajo izredno majhno lobanjo, poševno razparane oči in v notranjem očesnem kotu kožnato gubo, ki dela že itak majhne oči še manjše. Trepalnice so jako redke. Jezik je nenavadno dolg in čudno razoran. Govorica je le težko umljiva. Udje se gibljejo v sklepih na vse strani, kakor se to vidi v glumaških družbah, ki za denar kažejo take otroke. Taka sta bila naša dva. Deklica, dasi stara že dvajset let, ni večja kot deklica iz otroškega vrtea. Govoriti se je učila šele v petem letu, radi tega govori jako slabo. Je popolno neobčutna po vsem telesu. Zbadali smo jo z iglami, a ni čutila niti najmanjše bolečine. Njeno duševno stanje je komaj tako, kot štiriletnega otroka.

Ravno tak je deček. Še slabotnejši je kot deklica; ves se trese. Ima čudne napade: vrže se na klop in grize, vstane in tolče z rokami, da mu zatečejo. Ko vprašaš, če ga boli, o vsem tem ničesar ne ve. Šteti zna samo do štiri, dasi so mu dali pet, šest, osem in deset črešenj, so bile vseeno zmerom štiri. Nato smo opazili dečka, ki ima čudno zavihan nos in ozko, stisnjeno glavo. Meče ga božjast.

Deček z veliko glavo (makrocephalus) ima angleško kostno bolezen (rhachitis) ali krivice. Rhachitis je otroška bolezen; mehke

otroške kosti vsled pomanjkanja apnenca in fosforja ostanejo mehke in se krive. Pri tem dečku se pri vsaki priliki opažajo patološke laži. Krade kakor sraka.

Po sprejemnih polah, ki so v rabi na pomožnih šolah, smo se seznanili tudi z vzroki slaboumja, kar je izpopolnil dr. Lazar v daljšem znanstvenem govoru. (Dalje.)

O uporabi motivov pri katehezi.

(Katehet P. Regalat Čebulj O. S. F. — Konec.)

Najboljši motivi pri katehezi so gotovo nadnaravni. S temi moramo delovati na otroško srce, da zastudi hudo ter vzljubi dobro. Kar nam označi vera kot hudo, od tega se mora otrok odvrniti; kar nam slika kot dobro, po tem mora hrepeneti. Ista resnica — to je nadnaravna, božja — ki ga razsvetli, naj ga tudi ogreje. Cela katehitična ura naj bi bila takorekoč molitev. Otrokovo srce bo le takrat molilo, kadar vzbujamo v njem verske misli in občutljaje. Le teh pa ne bom mogel privabiti iz srca z naravnimi nagibi, ampak le z nadnaravnimi. Konečno moramo otroka utrditi zoper izkušnjave, ki ga že sedaj vznemirjajo, ter ga pripraviti na boje, ki bodo gotovo pozneje nanj prihrumeli. Ga bodo li naravni motivi sami za dobro ogreli, da bo Bogu in čednosti zvest ostal tudi v nelahkih urah poizkušnje, v hudih izkušnjavah? Težko! Izkušnja uči, da le nadnaravni nagibi vzgajajo za junaško in požrtvovalno krščansko življenje. Prepričanje o resničnosti svete vere, lepota krščanske čednosti, misel na nebeško plačilo, ljubezen do Jezusa, to je navdajalo mučence z nepremagljivim pogumom. Isti nagibi so tudi v sedanjih dnevih najboljši angeli varuhi vere in čednosti.

Nekaj misli o nadnaravnih motivih. Pri katehezi gotovo največkrat uporabljamo sledeče nadnaravne nagibe: Strah božji, upanje na večno plačilo, otroško pokorščino in globoko spoštovanje do neizmernega Boga ter presrčno ljubezen do Njega, ki nas je že poprej neskončno ljubil. Prav je, da večkrat vplivamo na otroško srce s strahom božjim; saj je strah božji začetek modrosti, da, sama modrost, kakor pravi Sv. Duh. (Ps. 110, 9; Job 28, 28.) Če ni v srcu strahu božjega, ako ni v njem nobenega hrepenenja po nebesih, manjka temelja za bogoljubno življenje. Kmalu si bodo tako srce osvojili notranji in zunanji dušni sovražniki.

Če tudi sta strah in upanje neobhodno potrebna, vendar tvorita le nižjo stopinjo, podlago krščanskega mišljenja in stremljenja. Pri-družiti se jima mora pokorščina, spoštovanje ter ljubezen do Boga, ki vsebuje tudi ljubezen do bližnjega, kakor zatrjuje sam Gospod: »V tem bodo vsi spoznali, da ste moji učenci, ako bote ljubezen imeli

med seboj.« (Jan. 13, 35.) Tudi otrok je poklican k popolnosti. Bistveno znamenje popolnosti ni strah, ampak ljubezen do Boga. Sicer pa ne mislimo, da otroško srce ni sposobno in sprejemljivo za popolnejše motive. »Ako bi sodili, da zlasti pri otrocih strah bolj vpliva kakor pokorščina in ljubezen, bi se zelo motili. Seveda pestunje in nespametne vzgojiteljice pač mislijo, da morajo vsako stvar, katere se je treba otroku ogibati, brž razglasiti za smrtni greh ter jim za sleherni prestopok žugati s peklom. Na nepokvarjeno in odkrito srce, ki ga večji greh še ni oropal plemstva, katero mu je pri krstu podelil Sv. Duh, bo bolj gotovo in uspešneje vplivalo spoštovanje pred velikim, svetim in povsod pričujočim Bogom pa hvaležnost in ljubezen, katero mu narekuje in ukazuje spomin na neštetilne dokaze neskončne ljubezni in usmiljenosti, kakor prizadevanje, odvrniti od sebe lastno nesrečo, da celo večno pogubljenje.« (Jungmann, Theorie der geistl. Beredsamkeit, II., 256.)

Med vsemi nadnaravnimi motivi ima prvo mesto ljubezen do Boga. Čemu se je razodela božja ljubezen? Ali ne zato, da bi jo ljubili? »Manete in dilectione mea!« (Jan. 15, 9.) to je klic Ljubezni, katero žeja po ljubezni.

Toda, kako zanetiti v otroškem srcu ljubezen do Boga? Kako otroka v ti ljubezni utrditi, da bo tako sedaj, kakor tudi pozneje v hudih poizkušnjah ostal zvest Bogu in kreposti? »Ljubimo Boga, ki nas je prej ljubil!« (1. Jan. 4, 19.) tako odgovarja ljubezen, ki se ogreva na božji ljubezni. Kjer je le mogoče, odkrivajmo otroku božjo ljubezen do nas! Ključ do človeškega srca je ljubezen. Ž njo si je Bog odpiral duše. Posnemaj Boga, tvoj trud ne bo zastonj! Nihče ni bolj vzprejemljiv za božjo ljubezen, kakor nepokvarjeno otroško srce. »Saj nič bolj ne gane k ljubezni kakor zavest, da smo že ljubljene. Več kakor surovo je srce, ki ne samo, da ne ljubi samo od sebe, ampak se celo niti ljubezni ne odzove.« (Sv. Avguštin, I. c., c. 4.)

Ne zadovolji se le z nepopolno ljubeznijo, dvigni otroško srce do popolne ljubezni. Zadnji in najvišji cilj bodi: popolna ljubezen do Boga! Kako to doseči? Kaj ne da, iz brezmejne božje dobrotljivosti najbolj spoznamo vso njegovo ljubeznivost. Naslikaj otroku dragocene milosti stvarjenja, ohranjenja, odrešenja, posvečenja. Otrokova duša bo gledala dvojno, dobroto samo in delivca milosti. Najprej bo vzljubila dobroto, takoj na to se bo pa iz hvaležnosti zavzela za dobrotnika. V vsakdanjem življenju se isto godi. Hvaležnost rodi ljubezen. Kakor hitro se pa srce od dobrote dvigne do božjega dobrotnika ter ga ljubi, njegova ljubezen ni več nepopolna, ampak popolna. Lahko nam bo vplivati na otroka, ako smo mu vžgali srce v popolni ljubezni do Boga. Ne bo brez uspeha opomin: »Glej otrok, Bog te ljubi! Hoče pa, da njemu na ljubo to storiš, ono opustiš. Kako te bo vesel, če ga boš ubogal. Zelo bo pa žalosten, če nočeš izpolniti njegove volje.«

Ni lahka stvar naučiti otroka, kako naj obudi popolno kesanje. Olajšajmo si to ne malo važno delo s pomočjo ljubezni. Govorimo otroku, kako je Bog neizmerno dober, da je naš stvarnik, kateremu se moramo zahvaliti za vse. Peljimo ga pred ubogo betlehemsko Dete. Predočimo mu križanega Jezusa. Povejmo, da so bili naši grehi vzrok Gospodove smrti. Če bi bili morali oče zavoljo tebe umreti, ali bi te ne bolelo celo življenje? Toda Jezus nam je več kakor oče; pa je vendar umrl za nas. Če naštevamo otroku dokaze Jezusove ljubezni do nas, bo njegovo srce vzljubilo Jezusa s popolno ljubeznijo. Iz te ljubezni bo pa vzkliko popolno kesanje. Enako je ravnal Bog sam. »Z večno ljubeznijo te ljubim, zato te iz usmiljenja k sebi vlečem.« (Jer. 31, 3.) Tako kliče božja ljubezen v stari zavezi grešnika k popoljšanju. »Jeruzalem . . . kolikokrat sem hotel zbrati tvoje otroke, kakor koklja zbira svoja piščeta pod peruti, in nisi hotel.« (Mat. 23, 37.) Tako vabi užaljena božja ljubezen v novi zavezi grešno srce k pokori.

Ce hočemo razsvetliti in ogreti, moramo biti najprej sami luč in ogenj. To nam menda ne bo težko, saj božje resnice vsaki dan prižigajo novo luč našemu razumu. »Lucerna pedibus meis verbum tuum, et lumen semitis meis.« (Ps. 118, 105.) Sleherni dan se naše srce ogreva na božjem Srcu, ki se v presveti Evharistiji požiga v ljubezni do nas. »Ignem veni mittere in terram, et quid volo nisi ut accendatur?« (Luk. 12, 49.) Božja luč, ki gori v nas, mora po nas zasvetiti otroku. Nebeški ogenj, ki ogreva nas, mora iz našega srca preiti v otrokovo dušo, pa jo razvneti za Jezusa! Tako se bodo otroci navadili najti vse motive delovanja v njem, njega popolnoma spoznali, odkrito ljubili, ki je o sebi dejal: »Jaz sem Alfa in Omega, začetek in konec.« (Skr. raz. 21, 6.)

Kako naj bi se uravnal pouk nemščine, da bi ustrezal praktičnim potrebam ljudstva?*

Učiteljski zbor v Dobrépoljah se je zedinil v sledečih mislih:

I. Z uspehi v nemščini niso zadovoljni učitelji, ne ljudstvo, najmanj pa šolske oblasti. Drevo, ki je vsajeno za napotje drugemu drevju, ne bo rodilo zaželjenega sadu, ampak bo oviralo še druga drevesa v rasti. Tako je tudi z nemščino na naših šolah. Učiteljstvo je prepričano, da je ravno nemščina tista coklja, ki zavira, da tudi v drugih predmetih ne moremo doseči predpisanih učnih smotrov. Docela nenaravno se zdi človeku, da je na večrazrednicah, kakor

* C. kr. okr. šol. svet v Kočevju je naročil o tem razpravljati na domačih učiteljskih konferencah.

n. pr. v Dobrépoljah, za predmet, ki ga bodo učenci najmanj rabili v življenju, odmerjenih največ ur! Čemu bo mrva nemščine našim kmečkim deklicam? In vendar koliko ur, ki bi se lahko mnogo bolje nadomestile — recimo s poukom v gospodinjstvu, vrtnarstvu, šivanju — gre s poukom nemščine v škodo in izgubo. In kakšno korist bodo imeli dečki od nemščine? Splošno rečeno: Skoraj nobene! Preden bodo stari 16, 18 let, bodo komaj še nemški brati znali.

Direktno korist od nemščine imajo le tisti učenci, ki prestopijo v srednje šole. Koliko pa je teh? Od sto komaj dva do trije! Kaj pa tisti, ki bodo šli po svetu »s trebuhom za kruhom«? No, tisti pač ne bodo šli v kake nemške pisarne, kjer bi si s peresom služili vsakdanji kruh, ampak ti ljudje bodo delali z rokami. Njih delo pa bo tem popolnejše, čim razumnejši bodo. Razumnejše pa pač ne napravi to, če znajo nemški brati in nekoliko pisati, ali pa če znajo na pamet povedati nekaj stavkov, kakor: Unser Schulzimmer befindet sich im ersten Stockwerke, ali pa celo: Die Hauptwörter sind die Namen von Personen, Tieren und Sachen. Smelo zastavimo lahko glavo, da s takim znanjem si naši ljudje ne bodo mogli zaslužiti niti drobtine kruha. Morda ima pa tako znanje v vzgojnem oziru kako vrednost? Raje nasprotno. Drznemo se celo trditi, da ta pouk v vzgojnem oziru celo škoduje, ker je nekaj prisiljenega za učitelje in za učence. Resnično dobre uspehe dosežemo le v tistih predmetih, ki se jih oklenemo z verno in ljubeznijo, ki najdejo tudi v domači hiši ugodna tla in priznanje, kar pa o nemščini v sedanjem času ne moremo več trditi. Pred leti, ko se je po naših uradnih pisarnah uradovalo zgolj v nemščini, je ljudstvo bilo takorekoč prisiljeno zahtevati nemščino v naše šole; v sedanjih časih pa ne čuti več te potrebe!

II. Reforma je nujna. Mesto nemščine naj bi uvedli v naše šole kak nov predmet, ki bi res ustrezal zahtevam in potrebam časa. V mislih imamo gospodarstvo in gospodinjstvo: gospodarstvo za dečke, gospodinjstvo za deklice. Seveda se dasta ta dva predmeta razdeliti še na več strok: kmetijstvo, sadjarstvo, čebelarstvo itd; kuha, vrtnarstvo, šivanje itd. Dobiček bi bil dvojen. Otroci bi se nekaj naučili, kar bi lahko takoj uporabljali, in drugič bi šola zelo pridobila na ugledu. Naš kmet dostikrat do šole nima nič kaj simpatije, ker vidi premalo konkretnih uspehov. Ko bi videl, kako zna njegov dečko vsestransko razračunati dohodke in stroške kmetije, živinoreje, sadjereje; ko bi videl, kako si zna njegova hčerka sama zašiti krilo, prikrojiti predpasnik in drugo, tedaj bo gotovo na vso moč hvalil šolo in učiteljstvo.

III. Zašli smo že od prvotne naloge; vračamo se torej nazaj. Ne verjamemo, da bi nemščina že tako hitro izginila iz naših šol; vdajmo se tedaj v usodo ter premišljujmo, kako bi ta pouk uredili, da bi dosegli namen. Po pameti bi rekli, da bi se morali učenci v naši ljudski šoli naučiti vsaj toliko nemščine, da bi lahko za silo

govorili in pisali v najpotrebnejših in najnavadnejših življenjskih zadevah. Toda po sedanjem načrtu, ki velja za ljudske šole, nam je to docela nemožno. Kenntnis der Formen- und Satzlehre; grammatische Regeln; mündliche und schriftliche Übersetzungen mit Benützung des Lesebuches; Gedächtnisübungen, Beschreibungen — vse to in še mnogo drugega ni vzeto iz življenja, torej tudi ni za življenje. Analogno normalnim učnim načrtom so urejene naše nemške vadnice; v njih pogrešamo, kljub mnogovrstnemu gradivu, praktičnih berilnih sestavkov. V berilnih sestavkih najdeš vrlo malo vaj, ki bi učence usposobili za govorjenje, ki je običajno in potrebno na cesti, na železnici, v prodajalni in gostilni, pri kupčiji in obrti. Berilni sestavki naj bi bili spisani v obliki dvogovorov.

IV. Ker se metode pri nas dostikrat menjujejo, se je dobrépoljsko učiteljstvo odločilo za najnaravnejšo, t. j. za tisto metodo, ki jo uporabljata mati in oče, ko učita otroka govoriti. Učitelj ali otrok naj pokaže predmet, ga drži visoko v zraku, da ga vidijo vsi, ter ga imenuje. Ime se po večkratni ponovitvi zapomni. Prestavljanje se sploh opusti. Kadar treba, se nadomesti z gestikulacijo ali s sliko, ki jo moramo prinesiti v razred vselej, kadar ne moremo operirati s predmeti. Franke pravi: Das Bild setzt sich nach dem psychologischen Gesetz der Substitution an die Stelle des in unserer Seele befindlichen Vorstellungsbildes, übernimmt dessen Reproduktionstendenzen und ist demnach für praktische Zwecke unbedenklich dem Begriffe selbst gleichzustellen.

Tako spominja podoba konja otroke na vse, kar se o konju morejo učiti. Če tudi ne vidijo konja kako pelje, vendar že po sliki lahko sklepajo na to dejanje.

Vse pa, kar obravnavamo ustmeno, naj se ponovi tudi pismeno. Vedno in vedno pa naj se z učenci govori. Navajati jih je tudi treba, da nemški vprašujejo, drugi pa jim odgovarjajo. Že v tretjem in četrtem razredu naj bi znali vprašati in odgovarjati n. pr.: Kako se pišeš? Od kod si? Kam greš? Kam pelje cesta? Kdaj odhaja vlak? Koliko sem dolžan? Po čem je to in to? Kaj je danes? Kaj je bilo včeraj in kaj bode jutri? Kateri mesec imamo? Katerega leta? itd. Vedno nam bodi pred očmi: Ko bodo naši ljudje šli po svetu, ne bodo mnogo nemški brali, še manj pisali, ampak govorili. Končno se je tudi vse učiteljstvo soglasno izreklo, da bi se nemščina izločila iz obveznih predmetov in kot neobvezni predmet uvedla tam, kjer ljudstvo še čuti to potrebo.

Nadučitelj Iv. Štrukelj.

Dekret sv. očeta Pija X. z ozirom na pogostno sv. obhajilo mladine.

(Sestavil A. Č.)

Navadno ne govorimo in ne pišemo veliko o tem, kar je splošno znano in potrebno, kar vsakdo kolikortoliko izvršuje že v svojem poklicu. Vendar je pa dobro in koristno, ako se o kaki zadevi, ki je eminentne važnosti zlasti za versko vzgojo, večkrat pomenimo.

Središče krščanskega življenja, vir in studenec, iz katerega pri-teka vsa svetost in popolnost: je zakrament, ki ga naravnost imenu-jemo zakrament l j u b e z n i. Za ljubezen božjo smo dolžni vzgajati mladino; vodimo jo torej k viru te ljubezni, k najsvetejšemu zakra-mentu! Brez tega vira ovne cvetka nedolžnosti, izgubi se sad kre-posti in čednosti, usahne nadnaravno življenje — izgine kraljica čednosti: l j u b e z e n b o ž j a. Ako smo pridobili mladino, da vzljubi Jezusa v zakramentu oltarja, da čuti¹ večkrat potrebo in hrepenenje po svetem obhajilu, tedaj smo srečno izvršili svoje katehetsko zvanje. Ker je ta točka v programu vzgojnega prizadevanja prva in glavna, zato se ni čuditi, ako pride na raz-govor pri vseh evharističnih kongresih in enakih shodih. Na zadnjem evharističnem kongresu v Kolinu je bilo kar dvanajst predavanj, ki se je pri njih razpravljalo o sv. Rešnjem Telesu z ozirom na m l a - d i n o. Naj omenjam vsaj nekatere naslove glavnih referatov: Sveto obhajilo in šolska mladina. — Kako morejo učiteljice in vzgojiteljice navajati otroka, da začne že zgodaj umevati in častiti najsvetejši zakrament? — Vprašanje o spominkih prvega sv. obhajila. — Kako naj se skrbi, da bo mladina vneto častila najsvetejši zakrament? — Sveta maša in delavska mladina. — Evharistija in vzgoja mladine. — Češčenje presv. Srca Jezusovega in mladina. — Čistost, dijaki in sv. Evharistija. — Šestnedeljska Alojzijeve pobožnost, najboljši po-moček, da se pospešuje pogostno sveto obhajilo med mladino. — Evharistija kot nebeška dušna hrana, in dobro berivo kot duševna hrana po naših družinah. — Vsakdanja sveta maša kot nagib za pogostno prejemanje sv. obhajila. Naravnost epohalnega pomena za vse katoličane, posebej še za delovanje katehetov v šoli je pa dekret »S. congregationis concilii« z dne 20. de-cembra leta 1905. o pogostnem in vsakdanjem prejetanju svetega obhajila.

Do takrat je bilo mnenje voditeljev duhovnega življenja o po-gostnem prejetanju sv. obhajila jako različno. Omenjeni dekret pa pravi naravnost v točki 9.: »Vsi katoliški pisatelji naj se poslej vzdrže vsakega prepira o razpoloženju, ki je potrebno za pogostno in vsak-danje sveto obhajilo.« Odkar je sveti oče Pij X. potrdil in odobril

odlok kardinalov ter ga ukazal razglasiti, se je čudovito pomnožil tisti del evharistične literature, ki na podlagi papeževega dekreta na vso moč vabi katoliške kristjane, da se poslužujejo velike milosti pogostnega sv. obhajila. Kolike važnosti za razvoj in utrditev pravega krščanskega življenja je dekret sv. zbora, nam priča izjava nekega referenta na lanskem shodu voditeljev Marijinih družb v Inomostu. Med gromovitim odobravanjem vseh zborovalcev je rekel dotični jezuit: »Če bi naš sveti oče Pij X. še toliko časa vladal, če bi razglasil še toliko in toliko važnih postav in odlokov, — največje in najimenitnejše kar je storil, je in bo ostalo od njega potrjeno določilo sv. zbora z dne 20. decembra 1905 o pogostnem in vsakdanjem prejetju sv. obhajila.«

Vprašanje je sedaj, ali in v koliko naj se določbe sv. zbora prilagode šolski mladini, v koliko naj bodo otroci deležni izrednih ugodnosti? O tej zadevi se je v duhovskih krogih že precej debatiralo. Naj podam v sledečem nekatera pojasnila, kako je umevati dekret svetega zbora, če se oziramo na take otroke, ki so res voljni v zmislu sv. očeta izpolnjevati vse za pogostno sveto obhajilo zahtevane pogoje.

Kot navodilo za sledeča pravila sem porabil tudi razpravo kateheta dr. Jožefa Proetzner (Eucharistia 1909, št. 9.) in brošuro jezuita P. Julija Lintelo »Die öftere und tägliche Kommunion der Schüler.«

1. Najprej je treba pritrditi neoporečnemu dejstvu, da imajo tudi otroci polno pravico do pogostnega, in celo do vsakdanjega sv. obhajila. Sv. oče je govoril; on hoče, da vabimo vse: odrasle in otroke, da pridejo in prejemajo vsak dan sveto obhajilo. Dan na dan potrebujemo telesne in dušne hrane; za obojno smo dolžni prositi, kakor nas je učil tako lepo Zveličar sam: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh...« Jezus je zato postavil najsvetejši zakrament, da bi bil naša dušna hrana, ni pa delal nobenega razločka med odraslimi in otroci. »Ubi lex non distinguit, nec nos distinguere debemus.« Sveto obhajilo je obenem dušno zdravilo zoper slabosti in napake, zoper greh. Kvantitativno je v tem oziru potreba sv. obhajila za odrasle večja, a moči in sicer zadostne moči zoper greh potrebujejo tudi otroci, in sicer vsak dan. Otroci smejo torej po božjem pravu in po božji naredbi pristopiti celo vsak dan k sv. obhajilu, ako so zadosti disponirani, in nikdo ni upravičen, da bi jim kratil ali branil to pravico. Dekreta sv. zbora (20. dec. 1905) ni umevati tako, kakor bi bil Rim nekaj čisto novega dovolil, ampak Rim je javno in uradno potrdil, kar je dovoljeno »ex iure divino« vsem dovolj pripravljenim vernikom, in ne samo odraslim. Potemtakem ima spovednik pravico, da nadzira in vodi kontrolo glede sv. obhajila pri otrocih, ne more se pa reči, da ga dovoljuje ali prepoveduje. Dušni voditelj mora skrbeti in se prepričati, če je otrok v stanu milosti božje in če ima pravi ter pobožni namen, ko hoče

prejemati sveto obhajilo». Ako sta ta dva pogoja izpolnjena, potem bi se reklo, da se je kršilo na neupravičen način pravo otrokovo, če bi se mu zabranjevalo vsakdanje sveto obhajilo.

Točka prva papeževega dekreta se glasi: »Pogostno in vsakdanje sveto obhajilo, ki ga naš Gospod Jezus Kristus in katoliška Cerkva tako srčno želita, naj bo vsem kristjanom kateregakoli stanu ali poklica na voljo; nikomur naj se ne odreka, kdor je v posvečujoči milosti božji ter ga želi s pravim namenom in pobožnim srcem prejeti.« Točka 5. pa pravi: » . . . Spovedniki naj pogostnega in vsakdanjega obhajila nikomur ne branijo, kdor je v milosti božji in pristopa k sv. obhajilu s pravim namenom.«

Da bi ne bilo med vzgojitelji, med kateheti in spovedniki nespozumljenja, zato je dal Rim sam na vprašanje: »Ali velja dekret z dne 20. decembra 1905 tudi za otroke?« sledeči odgovor: »Pogostno prejetje sv. obhajila v zmislu dekreta (§ 1.) se priporoča tudi otrokom, ki so že opravili prvo sveto obhajilo. Naj se jim tega ne zabranjuje, ampak navajajo naj se na to. Nasprotni običaj, ki se je marsikje udomačil, zavračamo.« (15. sept. 1906.)

2. Mladino je treba o pravi ci do pogostnega in vsakdanjega sv. obhajila poučiti, to tirja zgorajšnji odgovor svete stolice z dne 10. septembra 1906. Umevno, da ne bo nobenega veroučitelja, ki bi hotel zakriti otrokom to pravico, saj je vendar največje veselje za mladino, najslajša tolažba za kateheta, ko sme ob sklepu truda-polnega pouka za prvo sveto obhajilo slovesno izjaviti: »Ljubi otroci! Jutri je za vas presrečni dan, ko boste prvič prejeli božjega Zveličarja Jezusa v svoja nedolžna srca. Nebeški angeli bi vas zavidali za to srečo, če bi bili zmožni. Toda še nekaj izredno veselega vam moram povedati. Z jutrišnjim dnem imate pravico pristopiti k mizi Gospodovi celo vsak dan, ako ne boste izgubili ljubezni do Jezusa, ako boste dovolj pripravljeni . . .«

Katehet itak največkrat govori v šoli le o dolžnostih, ki jih ima katoliški kristjan; kako blagodejno in prijetno bo vplivala na otroke izpremema, ko jim bo naznanil, da imajo tudi nekaj pravic, in sicer takih, ki morajo z radostjo polniti vsako verno in nepokvarjeno srce.

3. Ali naj otroke s silo priganjamo, da pristopajo pogostokrat ali celo vsak dan k sv. obhajilu? Nikakor ne. Dovolj naj se jim primerna prostost. Dekret sv. zbora 15. septembra 1906 pravi sicer: »Otroci naj se navajajo . . .«; in v prvotnem dekretu z dne 20. decembra 1905 se glasi 6. točka: . . . »župniki, spovedniki in pridigarji naj z veliko vnemo opominjajo in navajajo krščansko ljudstvo (torej tudi otroke) na to tako pobožno in zveličavno navado.«

Iz tega je razvidna dolžnost katehetov in dušnih pastirjev sploh; to dolžnost pa je treba združevati z modrostjo in previdnostjo. Ako bi se v tem oziru preveč pritiskalo na otroke, potem bi se pač utegnili zamotati v razne neljube nevarnosti in neprilike, radi katerih so vča-

sih sicer goreči duhovniki odsvetovali in zabranjevali otrokom pogostno sveto obhajilo. Prevelika strogost in sila bi bila morda vzrok nevrednih in božjeropnih obhajil. Ako bi pa katehet nič ne opominjal, nič ne priporočal, ako bi namesto gorečnosti kazal nevarno mlačnost in popustljivost, bi pa seveda bilo še bolj nevarno in škodljivo.

Treba je ubrati neko modro srednjo pot ter z ljubeznivim in opetovanim nagovarjanjem vplivati na dobro voljo otrok, jim razlagati vzroke in nagibe, ki so močni dovolj, da ganejo njih vzprejemljiva srca. Pri tistih otrocih, ki so nepokvarjeni, ki živijo v družbi krščanskih staršev, bratov in sestra, se bo na ta način mnogo doseglo; na druge bo pa mirno, ljubeznivo, pa večkratno prigovarjanje tudi bolje vplivalo in več izdalo, nego zoprna sila.

4. Ako se mladini prigovarja, da se pogostokrat združi s svojim Bogom v zakramentalni podobi, se ji mora pa tudi ta pobožnost olajšati ter dati mnogo prilike, da se lahko večkrat poslužujejo te pravice. Otrok, ki hodi pogosto k svetemu obhajilu, naj opravi tudi večkrat sveto spoved, najbolje vsak teden ali pa vsaj vsakih štirinajst dni. To je potrebno že zaradi kontrole, ki jo mora imeti spovednik. Vsled tega mora otrok najti dosti prilike, da se lahko in brez posebnega čakanja obtoži svojih napak in pomanjkljivosti. Za spovednike se seveda nič kaj prijetno ne sliši, ako se govori o pogostnih otroških spovedih. Toda pomisliti je treba, da zastoj pričakujemo dobrih in značajnih mož, poštenih, krščanskih ženâ, ako ne bomo otrok privadili na cerkveno življenje, ako ne bomo otrok priklenili z vrvjo ljubezni na Jezusa. Saj v tako razburkanem, nevarnem, pohujšanju in zapeljavanju polnem času za današnjo mladino ni druge rešitve, kakor le v pogostnem prejemanju svetih zakramentov.

V Ljubljani nimamo katehetje, hvala Bogu, v tem oziru nič sitnosti in težav, saj je gorečih, potrpežljivih in stanovitnih spovednikov razmerno prav dosti. V imenu mladine jim moramo biti le hvaležni za trud, za postrežljivost in naklonjenost.

5. Preveč se na mladino seveda ne smemo zanesti; zato je zelo važno, da se pazi, če otroci res pravilno in vestno izvršujejo in izpolnjujejo zahtevane pogoje za večkratno, osobito še za vsakdanje prejemanje sv. obhajila: če namreč živijo v milosti božji, če pristopajo s pravim, pobožnim namenom k mizi Gospodovi, če skrbijo, da se zadostno pripravijo in primerno zahvaljujejo.

§ 2. v označenem dekretu veli: »Pravi namen je tedaj, če kdo želi prejeti sveto obhajilo ne iz navade, ničemurnosti ali človeških ozirrov, temveč ker Bog tako hoče, da bi se vedno tesneje ž njim v ljubezni združil ter bi z božjim zdravilom pomogel svojim slabostim

in pomanjkljivostim.« O pripravi in zahvali, ki jo zahteva papežev dekret, pa je pristavljeno v točki 4: . . . »treba se je za sveto obhajilo skrbno pripraviti in po svetem obhajilu zahvaliti, primerno m o č e m , s t a n u i n p o k l i c u.« Te besede treba upoštevati zlasti pri otrocih; zato zopet ne smemo biti p r e s t r o g i i n n e p r e v e č z a h t e v a t i o d n j i h p r e d i n p o s v e t e m o b h a j i l u , s a j b i s t v e n a s t v a r j e v e n d a r l e s v a t o v s k o o b l a č i l o i n d o b e r n a m e n . P o u d a r j a t i s e p a p a č m o r a — č i m v e č k r a t , t e m b o l j e — v š o l i i n d r u g o d , d a j e s a d s v e t e g a o b h a j i l a m n o g o o d v i s e n o d d o b r e p r i p r a v e , š e b o l j p a o d z a d o s t n e i n i s k r e n e z a h v a l e . D o l ž n o s t s p o v e d n i k o v a j e t u d i , d a s e n e k o l i k o p r e p r i č a , č e m u ž e s i c e r n i j a s n o i n z n a n o , k a k o j e s p r i p r a v o i n z z a h v a l o t a k i h s p o v e d a n c e v . E n a k o j e t r e b a s k r b e t i , d a s e t a k i o t r o c i i z n e b e t a k o z v a n e g l a v n e i n n a v a d n e n a p a k e , d a p o m o ž n o s t i v s a k v e č e r i z p r a š u j e j o v e s t .

Otrok, ki mu ni resno mar, da bi se iznebil in varoval svoje glavne napake, ne bo dolgo vztrajal v začetni gorečnosti in v pogostnem prejemanju sv. obhajila. Obojega skupaj ne bo mogel dolgo združevati: Včasih zmaga vnema, včasih pa lahkomiselnost.

Ako upoštevamo navedena pravila, tedaj smemo z mirnim in pogumnim srcem iti na delo; ustrezali bomo želji vrhovnega poglavarja sv. Cerkve, koristili bomo mladini, saj le na ta način jo je moč obvarovati zla in greha, in ohraniti jo v živi veri, v čistosti srca in v ljubezni božji.

Navešti hočem še nekatera pojasnila za prakso. Lintelo pravi, da smo dostikrat preveč enostranski, da radi zahtevamo, naj se vestno izvršujejo vnanje dolžnosti, da večkrat poudarjamo skrb za sv. mašo, za post, za nedeljsko posvečevanje — premalo pa govorimo o prvi in najpotrebnejši dolžnosti, o najslajši sreči, ki je skrita v združenju z Bogom po posvečujoči milosti božji. Zato bodi dolžnost pridigarjev in katehetov prepričati mladino, da je pogostno in vsakdanje sv. obhajilo jasna želja našega Odrešenika in njegove sv. Cerkve ter neobhodna potreba vsakega dobrega kristjana. K sv. obhajilu moramo pogostokrat pristopiti zato, da dobimo moč in krepost v boju zoper hude strasti in da se moremo ogibati smrtnih grehov. Zato naj vsi nauki, vsi opomini katehetovi izzvene v končni refren: N i p r a v e g a k r š č a n s k e g a ž i v l j e n j a b r e z p o s v e č u j o č e m i l o s t i b o ž j e , n i m i l o s t i b o ž j e b r e z v e č k r a t n e g a s v . o b h a j i l a .

Jezuit P. Alet pravi vsled tega po pravici: Glavna stvar ni ravno zahtevati, naj otroci pogostoma prejemajo sv. obhajilo, ampak da se jim živo, čutno in jasno dopove, da je sv. obhajilo zanje naravnost potrebno in da ga ne morejo pogrešati. Seveda lepo urediti in uvesti vsakdanje sv. obhajilo se posreči večinoma le po z a v o d i h ; d r u g o d j e p a m n o g o t e ž a v i n o v i r , a z a č e t i s e m o r a i n p o s k u š a t i , b r e z u s p e h o v n e b o n i k j e r .

Pobožnost je pa treba kolikor moč olajšati ter povedati, kaj se zahteva in kaj samo svetuje, kakšna naj bo priprava, oziroma zahvala po sv. obhajilu, ki se ravna po okoliščinah, po moči in po opravilih. Otroci so pobožni, a ta pobožnost je otroška; če bi bila predolga, se preje pristudi nego priljubi. Otroci naj čutijo izrek Gospodov: Moj jarem je sladak, moje breme je lahko. Tudi naj se pove otrokom, da zjutranja pobožnost nikakor ne zavira, da bi ne smeli čez dan poskočiti, da bi ne smeli biti živahni, dobrovoljni ali pa šaljivi.

Prevelika sila nima nikdar posebno dobrih posledic, kakor smo že zgoraj omenjali, zato naj se vpliva na mladino v tem oziru tako, da ne bo čutila pritiska in nadloge, temveč ljubeznivo vodstvo, prijeteljski svet, dobrohotno željo.

Dekret o vsakdanjem sv. obhajilu tudi določa, da mali greh, četudi bi prišel v navado, nikakor ne zavira vsakdanje poti k mizi Gospodovi. Nekateri se izgovarjajo, češ: »Pa se bodo množila božje-ropna obhajila, če bi le preveč naganjali mladino k pogostnemu prejemanju Najsvetejšega. Toda zagovorniki vsakdanjega sv. obhajila trde, da je nevarnost za božji rop ondi večja, kjer se sv. obhajilo malokdaj prejema. Sicer naj se pa da mladini toliko svobode, da se ne čuti primorano iti k sv. obhajilu.

Tudi na starše se nekateri izgovarjajo. Roditelji bi morda ugovarjali tam, kjer dekret sv. očeta ni bil dosti razglašen in pojasnjen, drugod pa se ni bati posebnega ugovora, saj starši vedo, da so taki otroci mnogo pridnejši, ubogljivejši, ponižnejši, vestnejši, zglednejši, nego drugi.

Nekateri svetujejo, naj se ljudje polagoma privadijo pogostnemu ali celo vsakdanjemu sv. obhajilu. Temu bi se že pritrdilo. Če pa govorimo o mladini, pa nimamo vzroka, da ne bi izvajali, kar je želja Zveličarjeva, želja sv. Cerkve.

Ali naj se presoja in priganjanje za večkratno in vsakdanje sv. obhajilo prepusti samo spovedniku? Ne, ker to bi bila prevelika zahteva, pa bi tudi ne bilo posebnega uspeha. Sv. stolica je že dvakrat nasvetovala, da naj bi se s posebnimi pridigami, zlasti s tridnevno evharistično pobožnostjo in slovesno proglasitvijo papeževga dekreta vsi, tudi otroci, povabili k vsakdanjemu sv. obhajilu. Obenem je seveda treba ljudi, posebno mladino, dobro poučiti o bistvu sv. Evharistije in pa o ugovorih zoper pogostno sv. obhajilo. Ako bi se uprizorilo splošno gibanje za sv. obhajilo, bi se umaknili kmalu vsi pomisleki.

Eden najboljših pomočkov, da se vnamejo srca vernikov za pogostno sv. obhajilo, je bratovščina Srca Jezusovega. V zadnji številki »Der Sendbote des göttlichen Herzens Jesu« beremo par jasnih dokazov in zgledov za to trditev. Za mladino je nekaka predstopnja in predpriprava za večkratno sv. obhajilo vsakdanja sv. maša. Kot

uvod za pogostno sv. obhajilo pa naj bi služila šestnedeljska pobožnost na čast sv. Alojziju.

Mi duhovniki in katehetje moramo pa najprej sami prositi iskrene ljubezni do Jezusa in do neumrljivih duš, da bomo mogli to ljubezen presajati tudi v mladinska srca. Skrbimo, da nas ne bo enkrat pokaral nebeški prijatelj otrok: »Parvuli petierunt panem et non erat, qui frangeret eis«.

KATEHETSKI VESTNIK.

Katehetsko gibanje.

Katehet in pravo veselje pri katehezi. Tako se glasi naslov referata, ki ga je imel prof. dr. Jerše pri katehetskem sestanku dne 6. aprila v Ljubljani. Gosp. govornik je na podlagi Kepplerjeve knjige »Mehr Freude« pojasnil in obrazložil, kako važno dolžnost ima dandanes katehet, da odpira mladini vire pravega veselja. Družabne razmere so dostikrat vzrok, da otrok na domu ne najde potrebne dušnega leka in razvedrila; urejeno družinsko življenje razpada, časopisje, ki je protivno krščanskemu življenju, zastruplja že mladi naš naraščaj, mladina postaja topa za vse vzvišeno, v šoli se največkrat zane-marja vzgoja srca in volje itd. . . . Kako velika in važna dolžnost čaka veroučitelja, da nadomesti, kar drugi opuste in zagreše. Danes, ko se vse skuša vtopiti v čutnem veselju, naj bo katehetu sveta dolžnost, da z vsemi močmi in z vsemi dovoljenimi pomočki donáša v šolo, v mlada srca pravo, nadnaravno veselje, da vzbuja zanimanje za verske resnice, pa da tudi nagiblje voljo za udejstvovanje tega, kar jih uči, kar jim priporoča. Katehet je oznanjevalec in razlagalec evangelija, torej veselega sporočila. Naj bo to njegovo sporočilo res tako, da bo tudi za učence veselo. Kako se to doseže, je gosp. referent spretno izpeljal na temelju starega, občepriznanega pedagoškega reka: ut veritas pateat, placeat, moveat. Če

pride katehet vedrega, jasnega in živahnega obraza v šolo, če razlaga določeno snov s pomočjo prave metode tako, da bo za vse mikavna, bo navadno dosegel tudi drugo in tretjo zahtevo: namreč pritegnil bo mladino za življenje po spoznani resnici; pripomogel bo, da bo mladina našla v veri in v življenju po veri pravo, srčno veselje. — Prof. dr. Levičnik je popolnoma soglašal s predavateljem ter dostavil, da je pravo veselje enako yažen faktor pri vzgoji pa tudi pri katehezi. Katehetu je včasih res težko tekmovali z učitelji svetnih predmetov, zato pa naj porabi vse pomočke, da bo vzbudil pri učencih veselje za predmet, za resnice, ki so povečem vse veselega značaja. Prof. dr. Pečjak je poudarjal, da naj katehet ne nastopa tako, da bi se videlo, kakor da hoče namenoma vzbujati samo veselje, ampak uspeh njegov naj bo veselje. Za zgled nam je nebeški Učenik!

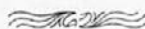
Pri odborovi seji »Društva slovenskih katehetov«, dne 6. aprila, je bilo v prvi vrsti posvetovanje o hrvaško-slovenskem katehetskem tečaju, ki bo v Djakovu od 4. do 9. julija. Tako zgodnji termin se je določil iz raznih razlogov, zlasti pa zato, da se tečaj izvrši takoj početkom počitnic. (Na Hrvatskem in v Slavoniji se konča šolski pouk s koncem junija.) Hrvatski tovariši ne pričakujejo posebne udeležbe od naše strani, vendar pa bi

bilo prav, če se nas čimveč oglasi. Marsikdo utegne morda to priliko združiti s popotovanjem v Bosno in v Dalmacijo ter se potem vrniti po morju v domovino. Prosimo torej častne udeležbe.

Katehetski muzej. Ne more se oporekati, da se je za razvoj kateheze v zadnjem desetletju prav mnogo storilo in doseglo. Neizogibno potrebno je sedaj, če hočemo še napredovati, da mislimo na ustanovitev katehetskega muzeja, kjer bi imeli svojo strokovno katehetsko knjižnico in pa stalno zbirko najboljših učil. Pri vseh daljših katehetskih tečajih se je navadno oskrbela tudi razstava učil; izkušnja je pokazala, da imamo na izbiri dosti več pripomočkov, kakor se običajno misli in trdi. — Na Dunaju je ustanovitev katehetskega muzeja zasigurana, kajti zavzela se je za to velevažno za-

devo katehetska sekcija Leonove družbe v zvezi z dunajskim katehetskim društvom in z društvom srednješolskih veroučiteljev. Mesto je v ta namen prepustilo na neki šoli dve veliki učilnici in nekaj manjših prostorov. Za prvo silo bodo potrebovali 6600 K; upajo pa še na državno in deželno podporo.

Pri nas smo lani imeli že lepo razstavo knjig in učil za katehetsko stroko. Žal, da se ni mogla ohraniti v prvotnem obsegu, ker ni bila last katehetskega društva. Marsikaj se še vidi (Kat. tiskarna, III. nadstropje), mnogo pa je oddanega v promet ali pa se je odstranilo. Ako bi se našel dobrotnik, ki bi katehetskemu društvu pripomogel do lastnega muzeja, kakršnega bodo imeli na Dunaju, bi bilo to za razvoj verstvenega pouka gotovo eminentne važnosti.

Katehetske beležke.

Kratka razlaga božjih zapovedi, ki jo je izdalo Katehetsko društvo, je izšla že v drugem natisu, znamenje, da se dá dobro porabiti zlasti v nižjih razredih ljudskih šol. Kdor naroči večjo množino iztisov, se mu dovoli 10 odstotkov popusta. Dobiva se v prodajalnici Katol. tisk. društva v Ljubljani po 4 vin. iztis.

Bralno sobo za katehetska dela si je oskrbelo katehetsko društvo v Solnogradu. — Ker namerava »Slomškova zveza« v Ljubljani otvoriti primeren lokal, kjer bi bile na razpolago potrebne publikacije učiteljske stroke, bi kazalo, da se pridruži tudi naše katehetsko društvo, saj je pedagoško slovstvo enako potrebno in zanimivo za učitelje ter za katehete.

Dunajsko katehetsko društvo se je izreklo, da naj bi se uvedel enoleten šolski molitvenik po vseh ljudskih šolah. Molitvenik naj bi bila obvezna šolska knjiga. Ker pa med neštetiimi nemškimi molitveniki ni najti nobenega, ki bi vsestransko ustrezal kot

šolski molitvenik, zato je društvo prosilo kn.-škof. ordinariat, da bi smelo sestaviti novo knjižico, ustrezajočo temu namenu.

Katehetsko knjižnico snujejo tudi na Dunaju. V ta namen se je združilo društvo veroučiteljev na srednjih šolah z dunajskim katehetskim društvom in s katehetsko sekcijo Leonove družbe. V knjižnici bo tudi odelek za zbirko učil.

Cerkveno leto v slikah. Tako se bo imenovalo najnovejše učilo, ki ga bo v kratkem izdalo dunajsko katehetsko društvo.

Pastirsko pismo in dijaštvo Dr. Rudolf Hittmair, škof v Linzu, je v svojem prvem pastirskem listu dodal opazko radi šol in katehetov, ki odreja, da se pri službi božji za meščanske šole ne bere pastirski list, ampak da se napravi navadna ekshorta v zmislu oziroma z uporabo škofovega lista. Katehetom na srednjih šolah pa je dovoljeno ali brati pastirski list, ali pa imeti podobno ekshorto.

Za otroško spoved je zapisal izveden in izkušen misijonar P. W. L. tri pravila.

Prvo pravilo. Otroka nikar ne moti, ko moli spovedne molitve, ko se obtožuje grehov, ampak pomagaj mu s kratko besedo.

Drugo pravilo. Ne muči otroka z izpraševanjem, ker ga navadno s tem samo motiš in begaš ter zapelješ v napačne odgovore. Vprašanje stavi samo iz važnega vzroka, pa z veliko previdnostjo.

Tretje pravilo. Z otrokom govori. Ako mu na pridigarski način daješ nauke in navodila, tedaj bo postal nepazljiv. Otroku govori n. pr.: »Kajne, da tega ne boš več storil! Ne res, odslej boš pa redno hodil k sv. maši? Koga boš jutri prejel v svoje srce pri sv. obhajilu? Kajneda tega se že danes veseliš, pa se boš potrudil, da boš olepšal kar se dá celico svojega srca!...« — Koliko časa naj traja otroška spoved? Ne dolgo, pa tudi ne prekratko.

Povsod iste težave. Življenje po družtvih se povoljno razvija, ako društveniki od centrale niso preveč oddaljeni, ako se morejo redno shajati. V Ljubljani ima katehetsko društvo redne sestanke in bi bilo želeli, da bi vnanji p. n. člani dohajali po opravkih v Ljubljano takrat, ko imamo predavanje, da bi se po možnosti

udeležili. V tem oziru nič ne napredujemo. Pa je tudi drugod tako. Meseca februarja je imelo dunajsko katehetsko društvo zborovanje v Dunajskem Novem mestu; predaval je dr. Krauss o vprašanju: »Was verlangt der Landklerus vom Wiener Katechetenverein und was wünscht der Katechetenverein vom Landklerus?« Dobro bi bilo obravnavati to vprašanje tudi pri nas, če bi kaj izdalo.

Prvo sv. obhajilo v Belgiji. Bolj kakor drugod se potrudijo katoličani na Belgijskem, da proslave dan, ko mladina prvič pristopa k mizi Gospodovi. Vsled stare navade imajo otroci tri dni pred prvim sv. obhajilom prosto, da zamorejo opraviti duhovne vaje, ki jih imajo skupno v cerkvi. Na slavnostni dan se pripeljejo vsi prvoobhajanci v kočijah do cerkve, premožnejši pa v avtomobilih. V cerkvi se izvrši slovesnost podobno kakor pri nas, s tem razločkom, da ondi povečini skupno z otroci prejmejo sv. obhajilo tudi njih starši, kar pri nas pač na žalost še pogrešamo. Tudi to posebnost imajo Belgijski, da svoje otroke na dan prvega sv. obhajila vpeljejo v družine znancev in prijateljev, kjer dobe navadno lepa darila. — Drugi dan imajo otroci zopet zahvalno opravilo v cerkvi, kajti ta dan še nimajo šolskega pouka.

UČITELJSKI VESTNIK.

Zopet nova podružnica. Ustanovni shod podružnice »Slomškove zveze« za vrhniški in logaški sodnijski okraj bo v četrtek, dne 19. maja, na Vrhniki. Upati je, da bo udeležba številna, ker ima isti dan podružnica za Ljubljano in okolico svoj mesečni izlet uprav na Vrhniko. Za ustanovni shod je določen sledeči spored: Po sv. maši, ki bo ob devetih pri sv. Trojici, bo zborovanje v »Društvenem domu« na Vrhniki. Popoldne ogledo-

vanje Vrhnike. — Kdor hoče kakega pojasnila, naj se obrne do načelnika pripravljavnega odbora, g. R. Ziegler, učitelja na Vrhniki.

Na naslov c. kr. okrajnih šolskih svetov. Ob priliki razširjenja, oziroma zidanja novih šol imajo c. kr. okrajni šolski sveti navado, da prineso na dan komisionelnega oglada s seboj tudi načrte, ki jih dotični krajni šolski svet pregleda in potrdi. Pozneje pa, ko se pošljejo načrti v

svrhu gradbinega razpisa krajnemu šolskemu svetu definitivno v last, tedaj imajo člani kraj. šolsk. sveta šele priliko, da načrte natančneje preštudirajo. Dogodi se lahko, da imajo posamezni zastopniki občine, cerkve in šole, ali pa vsi skupaj često popolnoma umestne pomisleke proti izpeljavi načrtov. Ako pride tedaj voditelj šole ali kak član krajnega šolskega sveta k inženirju in prosi za kako malenkostno izpremembo v načrtih (ki je pa za voditelja lahko zelo važna), se ta takoj izgovarja na dotični sklep, ki ga je pri komisiji potrdil tudi krajni šolski svet in pa na dež. šolski svet, ki je načrte končno pravomočno potrdil. Zato inženir res vsakega lahko zavrne, češ saj je bila sklicana komisija, pri kateri so se načrti predložili krajn. šolsk. svetu v pregled, zakaj se pa takrat niste oglašili, ko je bil čas zato. Res, a če pomislimo, kako malo časa je krajnemu šolskemu svetu o priliki komisionelnega ogleda na razpolago, da si ogleda načrte, potem je lahko umevno, zakaj vlada pozneje dostikrat nesoglasje. V par minutah pač ni mogoče obsežnih načrtov temeljito preštudirati. Edino pametno bi bilo, da bi se načrti poslali nekoliko dni pred komisionelnim ogledom dotičnemu krajnemu šolskemu svetu, ki bi jih med tem natanko pregledal in po sklepu večine tudi stavil lahko pri komisiji svoje pomisleke proti načrtom. S tem bi se preprečilo marsikatero poznejše nesporazumljenje med krajnim in okrajnim šolskim svetom in inženirjem — in končno,

kar je še največ vredno, bi ne bilo toliko izkaženih novih šol, kakor jih je. Ljudskošolski voditelj.

Prošnja katoliške učiteljske zveze.

Državni poslanec, ravnatelj Avgust Kemetter, je vložil v seji državnega zbora dne 10. marca 1910 v imenu učiteljske zveze (Kathol. Lehrerbund), ki šteje točasno 7000 nemških in nenemških učiteljev, obširno in vsestransko utemeljeno peticijo, naj se uredi plača učiteljem avstrijskih kronovin tako, da bodo enakopravni štirim nižjim razredom državnih uradnikov.

Za učiteljstvo in ljudsko šolstvo

izkazuje etat pruskega ministrstva za nauk in bogočastje v tekočem letu 37 in pol milijona več izdatkov, nego v prošlem letu. Vsi troški za ljudsko šolstvo iznašajo v proračunu 161 in pol milijona; prirastek 37 milijonov zahteva nova postava, ki je izdatno izboljšala učiteljske plače in ki ima skrbeti za vzdrževanje šol.

Ljudsko šolstvo v Evropi.

Po izjavi nekega švedskega statistika ima najmanj analfabetov Nemčija. Od sto prebivavcev jih je ondi 0.05, na Švedskem 0.1, v Švici 0.1, na Danskem 0.2, na Angleškem 1.0, na Holandskem 2.1, na Francoskem 2.6, v Belgiji 10.2, na Avstro-Ogrskem 25.7, na Grškem 30.0, v Italiji 31.3, na Bolgarskem 53.0, na Ruskem 62.0, na Portugalskem 70.0, v Rumeniji 75.0. Evropa izda skupno za ljudsko šolstvo okroglo dve milijardi kron, oskrbuje skupno 465.451 šol, ima 1.050.632 učiteljskih moči in 54 $\frac{1}{4}$ milijona šolskih otrok.

Vzgojni utrinki.

Zaščitno nadzorstvo. Društvo za otroško varstvo in mladinsko skrb v sodnijskem okraju Ljubljana je že mnogo storilo in doseglo za poboljšanje mladih navihancev v Ljubljani in tudi po deželi. Hoče pa sčasoma stopiti še korak naprej. Iz stvarnega in zanimivega poročila društvenega

tajnika, sodnega svetnika Milčinskija o priliki občnega zbora dne 30. marca t. l. povzamemo, da hoče društvo svoj delokrog razširiti in osnovati takoj imenovano zaščitno nadzorstvo. Doslej je društvo delovalo večinoma z denarjem ter je izročalo zanemarjeno deco raznim zavodom.

Toda vseh otrok, ki jih šole ali drugi naznanijo sodišču in ki so potrebni poboljšanja, ni moč spraviti v zavode. Potrebno je, da se zavzamejo za take korigende tudi drugi mladinsoljubi in ne samo činovniki pri sodišču. Prijatelji mladine, ki se pridružijo zaščitnemu nadzorstvu, sprejmo nadzorovanje in poboljševanje vsaj dveh ali treh zanikarnežev. Povabijo jih posamič na dom, izprašajo jih o življenjskih razmerah na domu, o učenju v šoli, o pridnosti, o delu izvan šole, poizvedo s kom se pečajo, kam zahajajo, če že morda kade, uživajo alkoholne pijače itd. — vse seveda prijazno in ljubeznivo, da otroke pridobije zase. Otroci so večinoma odkritosrčni in povedo naravnost svoje napake in pogoške. V začetku ne kaže nastopiti proti njim z moralnim pridigovanjem, ampak izkušati je treba najpoprej z naravnimi pripomočki; povabiti jih je treba večkrat, zlasti kadar dobe izpričevala. V Ameriki, na Angleškem se je ta naprava zelo dobro obnesla.

Željo g. Milčinskija, da naj bi zaščitno nadzorstvo prešlo v kroge zasebnikov, ponavljamo in priporočamo tudi mi. Tu ni treba poznati nič paragrafov, zadostuje dobra volja in prava ljubezen do otrok. Zastopani naj bi bili vsi sloji, posebno še duhovščina in učiteljstvo. Seveda bi morali učitelji poprej biti razbremenjeni in prosti morečih skrbi za vsakdanji kruh, potem se bodo mogli z veseljem lotiti vzgojnega dela tudi izvan šole. — Društvu za otroško varstvo želimo obilo blagoslova!

Obisk kinematografskih predstav je torej pri nas šolski mladini strogo prepovedan. C. kr. dež. šolski svet je pač dovolil, da se smejo prirejati za šolsko mladino posebne predstave, toda program mora poprej pregledati in odobriti mestni magistrat kakor tudi deželna vlada. Ta sklep naše šolske oblasti je popolnoma umesten, ter ga morajo vsi šolski činitelji odobravati. Da bi le tudi starši in oskrbniki otrok bili enako modri, previdni in izbirični, kadar hočejo otrokom na-

praviti kako veselje s kino-glediščem. Enake določbe za mladino so izdali tudi na Dunaju, na Moravskem in drugod. Namestništvo na Moravskem je še celo ukrenilo, naj o priliki, ko lastniki kinematografov prosijo za licenco, vsa oblastva zahtevajo zapisnik in zaznamek komadov, ki jih nameravajo uprizoriti.

Splošno pa bi bilo dobro, če bi se ljudem, osobito staršem dopovedalo, da predstave po kino-glediščih niso tolike vrednosti kakor se sodi, četudi je vsebina poučna. Vse slike beže hipoma, bliskoma mimo oči, luč je bleščeča in za oči škodljiva. Radi hipnih prizorov se slika ne vtisne v spomin, tako da se hitro vse pozabi, razen če je bilo kaj takega, kar vzbuja čutnost in žali nramnost. Dobra knjiga z lepimi podobami doseže in koristi veliko več nego električna gledišča. Denar, ki se potroši zanje, naj bi se raje obrnil za nakup vzgojnih, poučnih, mičnih in koristnih knjig! V tem zmislu naj vplivajo na mladino vzgojitelji: starši in učitelji!

Zoper skupno vzgojo. Na Badenskem je sprejela liberalna večina že leta 1901. zakon, da naj se uvedejo srednje šole za dečke in deklice obenem. Po devetih letih so se profesorji prepričali, da je starejši sistem boljši. Društvo profesorjev na srednjih šolah badenskih se je torej obrnilo na vlado s prošnjo, naj se srednješolska mladina zopet loči, kajti skupna vzgoja nima tistih uspehov, ki so se jih nadejali.

Na Saškem so pravkar svobodomiselnici sestavili zakonski načrt za skupno poučevanje mladeničev in deklic na srednjih šolah. Profesorji v Dresdenu pa so se energično uprli ter so poslali vladi ostro vlogo s sledečim utemeljevanjem: »Skupna vzgoja je v principu zagrešena ter se zamore le izjemoma dovoliti v malih mestih. Vzgoja kakor tudi pouk ima namen, da pripravlja dečke in deklice, oziraje se na njihovemu spolu lastne posebnosti, za bodoče zahteve življenja. Te zahteve so pa pri dečkih čisto drugačne nego pri mladenkah.

Skupna vzgoja marsikaj onemogoči in zabrani, da bi se mogli doseči cilji, ki jih šola zahteva. Tudi pouk pri skupni vzgoji zelo trpi. Nekateri predmeti n. pr. verouk, zgodovina, naravoslovje, — se morajo z ozirom na vzgojo drugače obravnavati pri dečkih nego pri deklicah. Posebno pa je treba vpoštevati npravne nevarnosti, ki nastanejo vsled skupne odgoje. Te nevarnosti ostanejo tudi kljub najstrožjemu nadzorstvu. Navidezne prednosti skupne vzgoje izginejo v primeri z nevarnostmi, ki prete mladini na takih zavodih.»

Take izjave modernih profesorjev je dobro zapomniti, da jih lahko citiramo, kadar bodo prišli z načrti za skupno vzgojo naši zastopniki svo bodne šole!

Na delo za abstinenco med šolsko mladino! Znano je, da se zlasti o praznikih po družinah izpije več ali manj alkoholnih pijač. Kakor že večkrat, tako sem učencem tudi pred

začetkom velikonočnih počitnic poleg drugih nauk dal kratko navodilo, kako naj ravnajo glede alkoholnih pijač. Povedal sem jim, da jim bodo znabiti starši ponujali vino, a rečejo naj lepo, mirno: „Hvala lepa, ne bom pil vina, ker vino ni za otroke.“ In če bi starši le še silili, češ, par požirkov ne bo škodovalo, naj vljudno odgovore: „Vi ga le pijte, če mislite, da vam je potrebno, meni pa bolj škoduje, kot koristi.“ Uspeh teh navodil ni izostal. Po praznikih sem vprašal učence, kako so izvršili moje nasvete. Izmed 49 učencev se jih je vzdržalo 35 vsake alkoholne pijače. Tovariši in tovarišice, poizkusite tudi vi na enak način; nekaj se vsekako doseže. Vzdržnost bo treba priporočati zlasti sedaj v poletnem času, ko bodo starši vodili svoje otroke na nedeljskih izletih v gostilne, ko bo kmetijski gospodar napajal svoje posle in delavce z vinom in žganjem. Ne varčujmo s svarili in opomini! — k.

RAZNOTEROSTI.

Podružnica »Slomškove zveze« v Idriji priredi na binkoštni torek, dne 17. maja t. l., zborovanje, pri katerem bo predavala c. kr. vadniška učiteljica gđc. Marija Štupca o »Risanju, oziroma slikanju v 4. in 5. šolskem letu«. Na to zanimivo predavanje opozarjamo že sedaj podružnične člane in druge naše prijatelje.

Okrajna učiteljska konferenca slovenskih ljudskih šol v Ljubljani bo 12. maja v dvorani »Mestnega doma«. Na sporedu je tudi dvoje zanimivih predavanj, namreč: »Stik med ljudsko in srednjo šolo z ozirom na sprejemni izpit« in pa »Zgodovina ljubljanskega mesta v ljudski šoli«.

Dar. Preč. g. prof. dr. Gruden je podaril šest vezanih letnikov »Slovenskega Učitelja« za uredniško knjižnico. Uredništvo se velecenje-

nemu g. profesorju, prijatelju učiteljsstva, — iskreno zahvaljuje.

Mednarodni kongres za šolsko higieno se bo vršil od 2. do 7. avgusta 1910 v Parizu. Kakor kaže program, bodo razprave zelo zanimive. Avstrija pošlje na kongres šest poročevalcev.

Pokojni dr. Lueger je kot župan dunajski prišel dostikrat v stik z učitelji, pa jim je ponavadi tudi dal kako pametno navodilo. Nekoč je med drugim tudi tole poudarjal: »Ostanite posebno v dobrem soglasju z zastopniki verskega pouka. Pustite vero v toliko pri miru, da je ne boste kritikovali ter vzbudili v mladini mnenja, kakor bi obstojala med vami in veroučitelji kaka razlika.« — »Pazite v prvi vrsti, da bodo otroci dobro poučeni v glavnih predmetih . . .« — »Socialni demokrat, ki

uradno priseže, stori krivo prisego, — zato takih ljudi ne morem rabiti. V Avstriji potrebujemo samo dobrih, zvestih in dinastičnih mož, ne pa revolucijonarjev . . .»

Pouk v naravi. Meščanske šole bodo z bodočim šolskim letom dobile nov učni načrt, ki bo bolj ustrezal krajevnim potrebam posameznih šol. Novi učni načrt zahteva zlasti pogostne poučne izlete učencev in učiteljstva. Da so taki izleti za praktično življenje koristni in potrebni, ni dvoma; vendar je pa težko kar naravnost določiti, kako, v kakšnem obsegu, kako daleč in kolikokrat naj se vršijo. Na podlagi neke okrožnice se glase razne izjave in zahteve takole:

1. Pohodi v šolsko okolišče so za uspešno poučevanje zelo priporočljivi.

2. Izleti v prosto naravo ne zadostujejo; obiskavati je treba menažerije, botanične vrtove, tovarne, obrtna podjetja, umna kmetovanja itd.

3. Izleti naj bodo krajevno in časovno omejeni. Ako učitelj porabi pri izletih nadnormalno število ur, naj mu bo všteto na dobro.

4. Učenci so dolžni, udeleževati se pouka v naravi, vendar se pa naj milo ravna, če se kdo opraviči.

5. Največje število izletnikov, ki jih vodi en učitelj, naj bo 25; če je razred številnejši, naj se vrše izleti po oddelkih.

6. Posebnih materialnih stroškov učenci ne smejo imeti; če bi se starši pritožili, da jih preveč stane, potem odpadejo izleti.

7. Učiteljstvo je samo moralčno zavezano, da priredi nekaj izletov; zadostuje naj, da se samo pri šolskem vodstvu naznanja dan in čas izleta.

8. Oblasti naj vplivajo med ljudstvom, da bo šlo na roke učiteljem in učencem, kadar si žele ogledati kako poučno napravo, tovarno, podjetje i. t. d.

Moralni pouk mesto veronauka. Japonska je znana, da rada posnema vse, kar se pojavi svobodomiselnega v Evropi. Tako so tudi tamkaj bili

uvedli v šole moralni pouk, opustili so pa verstveno poučevanje. — In uspeh? Podivjanost, nenravnost mladine, čedalje večje število mladostnih zločincev . . . Minister za pouk je zopet izdal naredbo, ki ukazuje verstveni pouk za vse šole.

Postave še nekaj veljajo. Zatvorili so na Dunaju tri ljudske šole, ki jih je oskrbelo društvo »Svobodna šola«. Naučno ministrstvo je tako ukrenilo, ker svobodomiselnici niso hoteli, da bi poučeval krščanski nauk učitelji, ki ga mora za poučevanje potrditi verska družba, kateri pripadajo otroci. Šole so bile tedaj v nasprotju z državnošolskim zakonom.

Pristaši svobodne šole in njih časopisi so seveda zjavljali in zaropotali, kajti bili so presenečeni v prepričanju, da bo svobodomiselnici naučni minister ravnal s šolo, kakor da bi ne bilo višjega činitelja nad njim. Toda višji činitelj je postava, ki se ji mora tudi minister kloniti. Snovatelji svobodnih šol in načelnik baron Hock in naučni minister se sedaj smatrajo kot narodna nemška žrtev »despotičnega klerikalizma«!

Ženski šolski nadzornik v Ameriki. Med 500.000 učiteljskimi močmi v Združenih državah je 360.000 učiteljic. Ni se torej čuditi, če dobivajo ženske na polju vzgoje čedalje večjo veljavo in če je bila pred nedavnim gospa Ella Joung v Chikagu izvoljena za glavnega šolskega superintendenta z letno plačo 25.000 kron.

Kongregacija šolskih bratov, ki jo je leta 1680. ustanovil Janez Baptist de la Salle, ima poleg svoje noviciatske hiše v Strebersdorfu pri Dunaju še 30 naselbin, izmed katerih jih je 20 v Avstro-Ogrski, 2 v Lotaringiji, 2 v Belgiji, 4 v Rumuniji, 1 v Bolgariji in 1 v Albaniji. V teh zavodih vodi kongregacija 25 ljudskih šol, 6 meščanskih šol, 5 nadaljevalnih šol, 4 trgovske šole, 3 učiteljske, 3 nižje realke in 1 višjo realko. Skupno število gojencev znaša nad 7000, med katerimi jih je okoli 2500 notranjih in okoli 4500 zunanjih.

Rusija potrebuje 20.000 učiteljev za ljudske šole. Na Ruskem bodo uvedli splošno šolsko obveznost. Vsa ona me-

sta in vasi, ki še dosedaj niso imela šol, grade prav pridno poslopja zanje in snujejo šolska okrožja. Za te nove šole potrebujejo velikansko množino šolskih učnih moči. Za prvi čas se jih bo potrebovalo do 20.000. Učiteljišča na Ruskem ne morejo dati tolikoga števila učnih moči, zato si bodo morali pomagati s tem, da začasno namestijo doslužene vojake in uradnike kot učitelje, kar pa seveda ne bo dosti koristilo narodni prosveti. Da bo kolikor mogoče več izšolanih učiteljev, bo država osnovala nova učiteljišča po vseh gubernijah.

Krščanska šola. Rezenski škof je v svojem lanskem pastirskem listu govoril tudi o pomenu krščanske šole in o stališču, ki naj ga ima verstveni pouk v šoli. Krasne besede zaslužijo, da jih objavimo v prevodu.

„Pustite male k meni...!“ S temi besedami nebeškega Učenika je dobila krščanska šola svoje plemstvo in čast, v teh besedah je bil označen njen namen. S tem je Zveličar vtisnil šoli pečat in ji je dal posvetitev, ki je ne vzame nobena zemeljska moč. Šola, ki vzgaja le enostransko, ne izpolni svoje naloge. Taka šola ne doseže svojega namena niti v tem, da bi vzgojila naravno dobrega človeka. Ali je zadosti, da šola uči otroka pisati, brati, računati? Ali nima tudi dolžnosti, da mu prigovarja, naj bo ubogljiv, skromen, npraven, naj ne škoduje bližnjemu ne na telesu, ne na imetju, ne na dobrem imenu? Na katero avtoriteto naj se pa šola opre, ko take čednosti uči in zapoveduje!? Ali je učitelj sam, ali so starši, ali je občina, ali je država zadostna avtoriteta, da bo nauk otroku zalegel in kaj izdal?... Vse drugače, če se k opominu, svarilu, k zapovedi pristavi: „Tako hoče Bog, to je volja božja, tako uči in veleva nauk Kristusov, tako nam ukazuje nauk božji!“ Samo vera je v stanu človeka res dobrega in krepostnega narediti. Zakaj so pa tisti, ki od vere odpadejo, ki se odcepijo od Kristusa, tako nesrečni v notranjosti? Najdejo se očetje, ki s katekizmom v roki poučujejo svoje otročiče,

pa se sramujejo prestopiti cerkveni prag. Krščanska vzgoja pa zahteva, da je vzgojitelj tudi sam zgled za življenje. Vero je treba udejstvovati, vero je treba v življenju kazati, če hočemo, da bo beseda kaj izdala. Vero morajo otroci z očmi dovteti, če hočemo, da bo ustvarila npraven značaj. Osebnost vzgojitelja je pri vzgoji najbitvenejša stvar. Zgled izpremeni in preobrazi srca, ne pa beseda. Besede so samo neka pomoč. Vzgoja je praktično izvrševanje vere, zato je pa verstvo tako važen, da najvažnejši moment v šoli, zato pa se verstvo ne sme smatrati le kot navaden učni predmet, ampak imeti mora vodilno mesto, prešinjati in prepojit mora celo šolo, ves pouk, vso šolsko uredbo. Cerkev bi si naprtala velikansko odgovornost, ako ne bi čuvala z vso skrbjo in vestnostjo, da se ohranijo Zveličarju pravice, ki jih ima nad mladino, da se ne odtegne otrokom blagoslov nebeškega Učenika. Ta izguba bi se hudo maščevala, kakor se je maščevala že povsod, kjerkoli so otroke odtrgali Gospodu. Ali bi mogli kaj hujšega privoščiti kaki deželi, nego če se število mladostnih zločincev v primeri z drugimi za polovico pomnoži, — kakor se je to faktično dogodilo na Francoskem —, če od 2600 zločincev, ki so jih zaprli tekom enega leta, 1600 niti 20. leta še niso dosegli! In o teh hudodelcih se je pisalo: „Opažali smo na njih toliko sirovost, tako iznajdljivost v zlobnosti, da bi kaj takega ne pričakovali niti pri odraslih zločincih.“

Vse to čujejo šolniki, o vsem tem so kolikortoliko poučeni državniki, — a kljub temu se ne protivijo, ko brezbožniki tirajo šolo v poganstvo. Kje je vzrok?...

25 letni jubilej praznuje letos o Binkoštih društvo katoliških nemških učiteljic v Koblencu. Zborovanja in slavnostne prireditve bodo od 16. do 20. maja.

Najmanjša šola je gotovo izraelitska šola v Sulzbachu v Gorenji Pfalzi. Ima namreč samo enega učenca in še ta je učitelj sin.

SLOVSTVO IN GLASBA.

Mladeničem. I. zvezek. Ogranka vere. V Ljubljani 1910. Spisal Anton Bonaventura, škof ljubljanski. Cena 1 K. Dobi se v »Katol. Bukvarni«.

Naši mladeniči pridejo danes bolj kot nekdanj v stik s političnimi in verskimi nasprotniki. V tujini, pri vojakih, v delavnicah, v medsebojni polemiki pride rado do prerekanja, v katerem zavijajo in taje nasprotniki sv. Cerkve — verske resnice, spravljajo na dan razne dvome, zgodovinske laži, neutemeljene ugovore, ki so jih pobrali po liberalnih časopisih. Nepripravljen, dasi dober in v krščanskem nauku poučen mladenič pride vsled tega lahko v zadrego. Za take slučaje je pač treba malo več znanja in spretnosti, da je moč urno in krepko zavrniti nasprotnike. Prav v ta namen bo izborna služila zgoraj označena knjiga, ki jo je spisal ljubljanski knezoškof mladeničem in ki je kratka, a jedrnata apologetika krščanstva in katol. Cerkve.

Knjiga je pisana zelo poljudno, zanimivo, živahno in pristrčno. Prepletena je z mičnimi zgledi. Dokazi so umljivi in jasni. Naslov »Ogranka vere« se morda marsikomu ne zdi posebno vabljiv, toda kdorkoli vzame knjigo v roke, je ne bo pustil neprebrane. Priporočamo jo ne le mladeničem, ampak Slovencem sploh ter učitelstvu zlasti tistim izmed učiteljev, ki še niso brali nobene apologetične knjige in ki radi zahajajo v naša izobraževalna in telovadna društva. Vsakdo bo našel v njej dosti mikavne tvarine za razgovore in za

predavanja, pa tudi okrepe za lastno versko prepričanje.

Pedagoški Letopis. IX. zvezek. Na svetlo daje Slovenska Šolska Matica v Ljubljani. Uredila H. Schreiner in dr. Jos. Tominšek. V Ljubljani 1909. Natisnila »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani. Enako prejšnjim je tudi v tem zvezku vsebina zelo raznovrstna. Na prvem mestu razpravlja profesor Juvančič o pouku, o potrebi, o metodiki pri pouku francoščine in drugih modernih jezikov. Želja pisateljeva je, naj bi v gojenju svetovnih jezikov, zlasti francoščine, ne zaostali za drugimi kulturnimi narodi. Temu zanimivemu sestavku sledi H. Družovičev spis »O glasbeni vzgoji s posebnim ozirom na ljudsko šolo«, ki končava z besedami glasbenega pisatelja Storcka: »Naše stremljenje bodi, podajati tudi nižjim slojem prebivalstva po možnosti zaklade glasbene umetnosti ter v njih zbujati veselje do petja« (str. 108). Dragocen donesek k zgodovini slovenskega šolstva pa je dr. Fr. Ilešičeva razprava o »Prvih učiteljskih skupščinah na Slovenskem« (1848/1849). Nadaljna vsebina Letopisa vsebuje temata in teze poročil pri društvenih in okrajnih učiteljskih skupščinah ter poročilo o delovanju Slov. Šolske Matice.

Dr. Krek: **Turški križ. Tri sestre.** Založilo katol. slov. izobraževalno društvo v Selcih. V Ljubljani, 1910. Cena izvodu 1 K; 10 izvodov 8 K. Igrji sta prirejeni za naše ljudske odre, ki takega blaga vedno pogrešajo. Naj bi se na to polje spustili tudi drugi naši pisatelji!

„Slovenski Učitelj“

izhaja sredi vsakega meseca. Celoletna naročnina 4 K. Rokopisi učiteljske stroke naj se pošiljajo c. kr. učitelju Jož. Novaku, Idrija; katehetske in vzgojne stvari pa katehetu A. Čadežu, Semeniška ulica št. 2 v Ljubljani. Naročnino in reklamacije sprejema: Uredništvo „Slovenskega Učitelja“ v Ljubljani.

Urednika: J. Novak in A. Čadež. Tiska Kat. Tiskarna. Obl. odgovoren: Iv. Rakovec.

Razpis učiteljskih služb.

Na enorazrednici v Strugah se bo oddala za stalno služba učitelja-voditelja. Prošnje do 30. aprila. — C. kr. okr. šolski svet v Kočevju.

V litijskem okraju je razpisana nadučiteljska služba na štirirazredni ljudski šoli v Št. Vidu pri Zatičini, voditeljski mesti na enorazrednici v Kolovratu in na Prežganjem, učiteljska služba na štirirazredni ljudski šoli v Št. Vidu pri Zatičini in na dvorazredni ljudski šoli v

Izlakeh v stalno, oziroma začasno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje naj se predlagajo do 1. maja 1910. — C. kr. okrajni šolski svet v Litiji, dne 26. marca 1910.

Na štirirazrednici na Igu pri Ljubljani je razpisano za stalno nameščenje eno učno mesto do 10. maja.

Učna in voditeljska služba se bo oddala na šoli v Škocijanu. Prošnje do 5. maja c. kr. okrajnemu šolskemu svetu v Ljubljani.

Ad štev. 508.

Razpis učiteljske službe. Na štirirazredni deški ljudski šoli v Kamniku se iznova razpisuje v stalno nameščenje učno mesto z zakonitimi prejemki, in sicer s pristavkom, da se bo v prvi vrsti oziralo na take prosilce, ki so usposobljeni za risanje na obrtnih nadaljevalnih šolah. Pra-

vilno opremljene prošnje je predpisanim potom semkaj predlagati do 5. maja 1910. V kranjski javni ljudskošolski službi še ne stalno nameščeni prosilci morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da so fizično popolnoma sposobni za šolsko službo. — C. kr. okrajni šolski svet Kamnik, dne 29. marca 1910.

